

TEATRUL NAȚIONAL
RADU STANCA SIBIU
FONDAT ÎN 1788

ELECTRA

TEATRUL NAȚIONAL 'RADU STANCA' SIBIU ESTE O INSTITUȚIE PUBLICĂ DE CULTURĂ
AFILATĂ SUBIECTULUI AUTORITĂȚII A CONSILIULUI LOCAL AL MUNICIPIULUI SIBIU ȘI
FINANȚATĂ DE ACEASTA AUTORITATE

Biletele pentru toate spectacolele prezentate de TNRS pot fi achiziționate de pe www.tnrs.ro/program, din
Agenția Teatrală TNRS - Str. Nicolae Bălcescu, nr. 17, sau din rețelele partenere.

foto - TNRS 2006, Dragos Spriferu

ELECTRA

Text: Sofocle, Euripide

Regia: Mihai Măniuțiu

Decor: Cristian Rusu, Mihai Măniuțiu

Costumele: Cristian Rusu

Asistent regie/sufleur: Sanda Anastasof

În distribuție:

Electra

Mariana Mihu-Plier / Gabriela Pîrlițeanu

Clitemnestra

Diana Văcaru-Lazăr

Oreste

Andrei Gilcescu

Pilade

Ștefan Tunsoiu

Bătrânul

Marian Râlea / Pali Vecsei

Crisotemis

Antonia Dobocan

Egist

David Cristian

Corifeul

Adrian Matic

Corul

Cristina Stoleriu, Veronica Arizancu, Arina Ioana Trif, Viorel Rață,
Mihai Coman, Eduard Pătrașcu, Alexandru Malaicu, Ali Deac,
Liviu Vlad, Vlad Robaș, Horia Fedorca

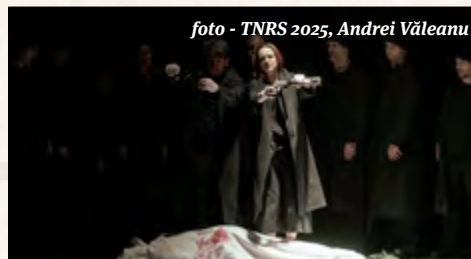
Grupul IZA din Maramureș

Ioan Pop, Anuța Pop, Ioachim Făt, Voichița Tepei, Gheorghe Kohut

Regie tehnică: Ștefan Bucșa Lumini: Mihai Părau

Sunet: Bogdan Ropcean Recuzită: Nicolae Dogaru

Cabine: Elena Hărșan Coordonator marketing: Ștefania Dogariu

„Electra” lui Mihai Măniuțiu este un spectacol al eternului tragic prezent, veșnic dispus să ia formele zilei, dar conservându-și perpetuu esența destinală implacabilă.

Întâlnirea inedită dintre texte din marea tragedie greacă – fondatoare ale marilor mituri culturale europene – și muzica populară maramureșeană, interpretată live de Grupul Iza, readuce în vremea de azi o mitologie extraordinară, provocând crearea unui spațiu al confluențelor arhaice.

„Electra” a avut premiera în 11 august 2005. La 20 de ani de la premieră, „Electra” revine pe scena Teatrului Național „Radu Stanca” într-un nou format, alături de grupul Iza.

Electra și Oreste sunt unealta destinului încarnat de comunitatea închisă (Electra e securea, i-au scris-o pe spate cu sânge curtenii-paznici) și membrii ei au grijă ca acești doi frați să-l împlinească.

E semnul coborârii tragicului din palat la marginea lumii, al conservării tragicului departe de miezul dur al vieții sociale. E un ghetou al lumii de azi, care și-a inventat pentru sine mecanisme de funcționare ancestrale, recompuse de Măniuțiu cu o claritate de oglindă în care reverberează instrumentele și vocile grupului Iza.

„Maramureșul este un loc miraculos și, odată, când am fost, am auzit vocile vechii Elade, vocile tragediei grecești... Muzica lor e dintr-o zonă arhaic rituală, care nu mi s-a părut deloc străină de Elada. Repetițiile mi-au confirmat că verbul tragediei eline merge perfect cu ritmul muzicii tradiționale din Maramureș și că ele, vocile locului și cele ale lumii antice grecești, grăiau consonant, se înțelegeau între ele... Am pus un accent special în spectacolul meu pe marginalizarea actuală a acestor zone arhaice și pe lenta lor destrucție. Elada, ca și Maramureșul, sunt lumi de marginali... Spectacolul meu este, de fapt, un eseu în care am pus în dialog două lumi. Și finalul piesei vorbește despre frumusețea unei lumi care încă există și despre frumusețea stingerii, despre tragismul și aura acestei stingeri.”

Mihai Măniuțiu.

MIHAI MĂNIUȚIU

Născut în 1954, Mihai Măniuțiu este, în prezent, managerul Teatrului Național Cluj, profesor universitar doctor la Facultatea de Teatru și Televiziune, Universitatea Babeș-Bolyai, Cluj, dar și unul dintre cei mai importanți regizori ai momentului, având, de asemenea, o cercetare academică și literară impresionantă care s-a concretizat în mai multe volume de povestiri, poeme, teorie teatrală și studii de shakespeareologie.

Activitatea de regizor a lui Mihai Măniuțiu a fost recompensată cu numeroase premii în țară și în străinătate: Premiul UNITER pentru întreaga activitate regizorală, 2014; Premiul pentru cel mai bun spectacol, Festivalul Shakespeare Gdansk, 1999 (pentru „Timon din Atena”); Premiul pentru cel mai bun regizor al anului acordat de revista culturală Flacăra, 1998; Premiul pentru originalitate în creația regizorală la Festivalul Național de Teatru „I.L. Caragiale”, 1992 etc. Pentru spectacolul „Electra”, montat la Teatrul Național „Radu Stanca” Sibiu, Mihai Măniuțiu a obținut, în 2008, Premiul pentru cea mai bună regie la Festivalul de Teatru Antic de la Merida, Spania.

„Electra își va pierde actualitatea numai atunci când suferința, iubirea sau credința în puterile care ne transcend nu vor mai fi parte din umanitatea noastră”

Acum două decenii, ați semnat regia pentru „Electra” la Sibiu. Cum ați primit provocarea de a relua acest spectacol la 20 de ani distanță? Ce sentimente vă încearcă în fața acestui proiect?

Mihai Măniuțiu: După 20 de ani... Doamne! Ca la Alexandre Dumas... Sunt bucuros să constat că spectacolul nu a îmbătrânit deloc. El emană, azi, aceeași energie benefică și are aceeași aură cathartică, învăluitoare, ca-n prima zi, în urmă cu peste 7000 de zile...

Cum s-a transformat „Electra” în versiunea actuală? Ce elemente noi aduce acest spectacol în comparație cu punerea în scenă din 2005?

M.M.: În versiunea actuală, excelează noua generație de actori ai Sibiului, alături de câțiva, puțini „veterani” – și vă mărturisesc că sunt încântat de prestația lor.

Ce anume face „Electra” un spectacol unic în peisajul teatral românesc contemporan?

M.M.: Conjuncția exemplară între exigențele tragediei eline și splendoarea ancestrală a muzicii maramureșene.

Cum ați colaborat cu tinerii actori din distribuția actuală în comparație cu cei din 2005? Există o diferență semnificativă în abordarea acestora față de roluri?

M.M.: Ei bine, nu! Unde e talent și pasiune, diferențele între generații dispar. Echipa de azi, ca și cea dintâi, este profesionistă, la cel mai înalt nivel, și întru totul capabilă să-și asume teme și realizări dificile.

Există un mesaj universal pe care „Electra” îl transmite și astăzi?

M.M.: „Electra” își va pierde actualitatea numai atunci când suferința, iubirea sau credința în puterile care ne transcend nu vor mai fi parte din umanitatea noastră. Să sperăm că ritualurile care ne susțin, zi de zi, în fața anevoințelor vieții nu vor dispărea prea curând. Electra ne spune că toate acestea nu vor pieri decât odată cu noi.

foto - TNRS 2025, Andrei Văleanu

Grupul „IZA” a fost fondat în 1988 la inițiativa etnomuzicologului Speranța Rădulescu, pentru promovarea folclorului autentic din Maramureș pe scene internaționale. Format din cinci membri talentați, grupul este condus de Ioan Pop, muzician născut în Poienile Izei, care și-a desăvârșit talentul în cadrul ansamblurilor „Mara” și „Maramureșul”. Activitatea sa a fost recunoscută prin trofee prestigioase, precum Colierul de Aur la Festivalul de Folclor de la Dijon (1976).

Primul turneu internațional al grupului „IZA” a avut loc în 1988 în Franța și Elveția, marcând începutul unei cariere artistice impresionante, cu spectacole în SUA, Canada, Europa, Asia și India. Printre momentele remarcabile se numără participarea la Festivalul de Muzică Veche din Glasgow (1992), Expo Sevilla (1992), Bienala de Muzică de la Lyon (2004) și colaborări cu artiști renumiți, precum violonistul Șerban Lupu. Grupul a colaborat cu instituții culturale de prestigiu, precum Teatrul Național Cluj, Muzeul Țăranului Român și TVR.

IZA promovează tradițiile autentice din Maramureș, transmițând frumusețea cântecului și jocului popular în țară și străinătate. Membrii grupului, oameni ai locului, duc mai departe zestrea culturală strămoșească, cântând la evenimente locale și internaționale.

foto - TNRS 2025, Andrei Văleanu

foto - TNRS 2025, Alexandru Condurache

„Nu te lăsa să trăiești fără frâu, dar nici în silnicie. În toate izbânda e a măsurii: e harul pe care i l-au dat zii, singurul care pune stavilă puterii lor. O dată mai mult am să spun: dacă-i adevărat că păcatul e rodul nelegiuirii, din dreapta judecată răsare fericirea de toți îndrăgită și râvnită. Mai presus de toate, cinstește deci altarul Dreptății: de dragul câștigului, nu te lăsa ispitit să-l răstorni... Altminteri pedeapsa va veni. De sfârșitul ce te paște, nimic nu te mai pune la adăpost...”

Eschil

foto - TNRS 2025, Andrei Văleanu

Agamemnon, regele din Micene, își sacrifică una dintre fiice, Ifigenia, pe altarul zeilor, pentru a putea porni campania războinică împotriva Troiei, în postura de conducător suprem al tuturor aheilor. La întoarcerea sa acasă, după cucerirea Troiei, soția lui, Clitemnestra, va răzbuna acest act sacrificial barbar, ucigându-l pe Agamemnon, împreună cu ibovnicul ei, Egist, și preluând puterea în cetate. Oreste, încă un copil, ia calea exilului, protejat de un slujitor credincios, iar Electra se vede decăzută din starea ei de fiică de rege. Ea așteaptă, împreună cu cei care i-au rămas fideli, întoarcerea lui Oreste spre a răzbuna uciderea tatălui său.

Pentru regizorul Mihai Măniuțiu, ritualurile și tradițiile muzicale arhaice din Maramureș rezonază profund cu ideea, astăzi căzută în uitare, că tragedia greacă era, la origini, o tragedie muzicală. Muzica maramureșeană, care însoțește de secole riturile de trecere ale comunității, este capabilă să reînvie pe scenă spiritul tragediilor grecești care a fost unul dintre izvoarele esențiale ale culturii occidentale și a influențat dezvoltarea ulterioară a acesteia.

Corul, din care fac parte și muzicienii, este oarecum o extindere a personajului Electra, un personaj colectiv, care acționează ca un singur trup. Într-un fel, membrii corului sunt umbrele Electrei, rezonatori ei, cei care trăiesc, ca și ea, cu obsesia răzbnării.

Spectacolul este o experiență artistică unică, o explorare teatrală originală, dinamică, provocatoare, a unei povești clasice, care dobândește o nouă și fascinantă viață pe scenă.

foto - TNRS 2025, Alexandru Condurache

GLOSAR DE PERSONAJE ȘI TERMENI MITOLOGICI

„Tragedia este simularea unei acțiuni alese și întregi, de oarecare întindere, în grai împodobit, cu felurite șiruri de podoabe osebit după fiecare din părțile ei, simulare închipuită de oameni în acțiune și nu povestită – care stârnind milă și frică împlinește curățirea de aceste patimi.”

Aristotel – „Poetica”

MIT: desemnează o povestire ce se referă la un trecut îndepărtat la care scriitorul, și în mod deosebit poetul, nu a putut fi martor.

EROU TRAGIC: „În cadrul tragediei, eroii nu sunt modele: ei sunt problematici” (J.-P. Vernant). Ei nu mai au o valoare absolută, ci propun o interogație asupra omului. Ei nu sunt arătați în acțiunile lor exemplare, ci în situații dificile și mai „umane”. Tragedia insistă, prin mit, asupra conflictelor și ambiguităților. Eroul tragic este un personaj care este apropiat spectatorului, dar care în același timp este departe de el.

CORUL: se distinge de personaje prin caracterul său de grup. Unitatea sa este reperabilă grație costumului identic al membrilor săi. Corul este o voce colectivă, cântând la unison o emoție sau o reflecție împărtășită în mod unanim. Corul nu are o atitudine egală față de toate personajele și ia cu plăcere poziție în favoarea unuia dintre ele. Purtat de pasiune, el ajunge uneori să se implice în mod direct în acțiune, acordând ajutor și asistență eroului pe care-l susține.

ATRIZI: Familie purtând numele lui Atreu, fiul lui Pelops și al Hipodamiei, fratele lui Tieste. Familia a devenit legendară datorită urii fratricide și atrocității care s-a transmis din generație în generație. Excesul răului duce la rele noi. Stihiile pândesc seminția atridă. Crima străbate prin generații, fugărită de răzbunare. Tantal l-a omorât pe fiul lui Pelops, și l-a servit zeilor la masă. Atreu și Tieste, fi ai lui Pelops, l-au ucis, împreună, pe fratele lor, Crisip. Atreu i-a ucis pe unii din fiii lui Tieste și l-a hrănit pe acesta cu mâncare preparată din trupurile copiilor. Un alt fiu al lui Tieste a asasinat la rândul lui pe Atreu. În fine, ultima crimă nerăzbunată, regele Agamemnon piere ucis de Egist, ajutat de amanta lui, regina Clitemnestra. Electra, Oreste și Crisotemis vor fi, la rândul lor, răzbunători și victime ale blestemului originar.

„La originea răului, în fiecare din cazurile amintite, stă totuși un act de voință al primului vinovat, care, între lege și păcat, într-un ceas de orbire a ales păcatul.”

D.M. Pippidi

„... mormane de morți, până-n a treia generație, vor spune multe privirilor oamenilor că nici un muritor nu trebuie să nutrească gânduri mai presus de firea-i trecătoare; căci excesul, pânguindu-se, dă spicul greșelii, și recolta ce se culege e recoltă de lacrimi...”

Eschil

AGAMEMNON: Fiul lui Atreu și al Eropei; fratele lui Menelaos. Legenda îl prezintă ca prototip al regelui prin excelență, comandantul armatei grecești care a cucerit Troia. Constrâns de Oracole să-și sacrifice fiica, pe Ifigenia, pentru ca vântul să împingă corăbiile spre Troia, a izbândind în război, dar a fost ucis la întoarcerea acasă de către soția sa, Clitemnestra, și de Egist, amantul acesteia.

CLITEMNESTRA: Fiica zeiței Leda și soră geamănă a Elenei. A fost mai întâi căsătorită cu Tantal, fiul lui Thieste, dar acesta a fost ucis, împreună cu copiii săi. Agamemnon a fost constrâns să se însoare cu Clitemnestra, iar căsătoria s-a dovedit a fi de rău augur. Motivul principal al urii Clitemnestrei împotriva lui Agamemnon este sacrificarea Ifigeniei, ca ofrandă cerută de zei.

CRISOTEMIS: Fiica lui Agamemnon și a Clitemnestrei. Raționează, cântărește binele și răul, pentru a se opri la talerul care înclină balanța. Nimic eroic, nimic bărbătesc în firea ei. Slăbiciunea este a sexului, așa cum aveau să o definească mai târziu latinii: laevitas animi...

EGIST: Fiul nelegitim al lui Thieste făcut cu propria sa fiică, Pelopeea. Atreu i-a ordonat să-l ucidă pe Thieste, dar Egist nu a săvârșit crima, recunoscându-și tatăl. Rămas departe de războiul din Troia, o seduce pe Clitemnestra, ațâțând-o și punând la cale uciderea lui Agamemnon.

ELECTRA: Fiica lui Agamemnon și a Clitemnestrei. Soră a lui Oreste, a lui Crisotemis și a Ifigeniei. Dată în sclavie de către Egist, a izbutit să fugă. Îl salvează de la moarte pe micul Oreste, căruia i-a rămas apropiată toată viața. Împreună cu Oreste, îi omoară pe Egist și Clitemnestra, răzbunându-și astfel tatăl.

ORESTE: Fiul lui Agamemnon și al Clitemnestrei. Salvat în mod miraculos de masacru prin mijlocirea surorii lui, Electra, fuge în Focida unde-și petrece copilăria alături de prietenul său Pilade. Revine la Argos cu gândul răzbnător „împins de zei” să facă sângeroasa dreptate. Nu cu ajutorul armatelor, ci prin viclenie. Așa l-a povățuit la Delfi, Apolon. În acest scop, Oreste îl învață pe bătrânul pedagog să povestească în oraș și la curte, ca trimis din partea unui prieten al stăpânilor actuali, cum ar fi murit el, Oreste, într-o întrecere de care, la jocurile pythice. Se va căsători cu Hermiona, fiica lui Menelaos și a Elenei.

foto - TNRS 2025, Andrei Văleanu

foto - TNRS 2025, Andrei Văleanu

Despre „Electra”

Aplauzele au fost cele care au salutat Electra, spectacolul în limba „invitată” la a 22-a ediție a Festivalului Francofoniei în Limousin, pe 28 septembrie la Théâtre-Opéra din Limoges. Jucată și cântată în română (subtitrat în franceză), acest spectacol pus în scenă de Mihai Măniuțiu, „după Electra de Sofocle și Euripide”, este interpretat de actorii Teatrului „Radu Stanca” din Sibiu și muzicienii grupului Iza, un ansamblu tradițional din regiunea Maramureșului, din nordul României. Din tragedia greacă, nu rămâne decât tema răzbunării, pretext pentru tablourile gen West Side Story, mai negre și ascensiunea violenței până la omorul, foarte spectaculos, al Clitemnestrei și al lui Egist. Dar trebuie să renunțăm la a mai căuta rațiune în violență în acest ritual al morții plin de energie.

Thérèse-Marie Deffontaines, Tragedie, răzbunare și război la Festivalul Francofoniei în Limousin (Le Monde, 7 octombrie 2005).

Sublimă și simplă, așa este „Electra” lui Mihai Măniuțiu. Cu ce ușurință acest regizor ne face să accedem la poezia intensă a unei tragedii care ne impresionează! Într-adevăr... (...)

Acest spectacol este o adevărată sărbătoare, spectatorul iese purtat de o astfel de energie. Este aceea a corului care se scurge, lovește și dansează pe scenă. Este aceea a muzicienilor a căror muzică halucinează. Este aceea a indivizilor, Electra, Oreste, Clitemnestra...(...)

Geniul lui Mihai Măniuțiu este de a fi combinat cultura arhaică și modernitatea, particularitate și universalitate.

Muriel Mingau, Reîntoarcere la... „Electra”(Le Populaire, 1 octombrie 2005).

Prezența Tarafului Iza, cu acea minunată muzică maramureșeană care însoțește întregul spectacol, creează o stare de tensiune care dă corului sarcina de a fi mai mult decât o voce obiectivă a mulțimii, devenind un participant la faptele tragediei. Poporul nu iartă, cere răzbunarea lui Agamemnon. Actul Electrei este determinat de voința lui. Dar distanțarea de lumea antică a credinței în zei, face ca spectatorii să asiste la o răzbunare, să privească și să asculte, dar să nu trăiască, nici o clipă, „tragedia” omului.

Cristiana Gavrilă, Electra creștină (yorick.ro)

Electra

turnee în Europa și Asia

✓ Încă din anul 2005, „Electra” a fost primită cu entuziasm de publicul din zeci de orașe din Europa și Asia.

✓ În septembrie-octombrie 2005, la doar o lună de la premieră, „Electra” se juca la Limoges, Franța, în cadrul „Les Francophonies en Limousin”.

În același an a urmat turneul în Sarajevo, Bosnia și Herțegovina, la „MESS -45th International Theater Festival Sarajevo”.

✓ Un an mai târziu, în iulie 2006, spectacolul Naționalului sibian s-a jucat la Lisabona, Portugalia, în cadrul MOSTRA INTERNACIONAL “O GRANDE TEATRO DO MUNDO” – MITE 06.

✓ În vara anului 2007, „Electra” s-a jucat la Budva, Muntenegru, „Grad Theatre City Budva, XXI Festival”, iar în luna noiembrie la Bruxelles, Belgia, în cadrul „EUROPALIA”.

✓ Anul 2008 a adus pentru spectacolul TNRS alte două turnee internaționale: la Nicosia, Cipru, la „International Festival of Ancient Greek Drama” și la Merida, Spania, în cadrul „Festival de Teatro Clasico”.

✓ „Electra” s-a bucurat și de un turneu în Ungaria, la „Pecs Capitala Culturala Europeana 2010” și în Israel, „Tel Aviv International Festival”, în 2010.

✓ Spectacolul TNRS a fost invitat în anul 2011 la Adana, Turcia, în cadrul „Turkish State Theatres Sabanci International Theatre Festival” și la Poznan, Polonia, „Festivalul de Teatru Polski Theatre”.

✓ În anul 2012 a urmat turneul în Columbia, la „Festivalul de Teatru de la Bogota”.

✓ În anul 2017, „Electra” s-a aflat în turneu în Fuzhou, China, provincia Jiangxi, în cadrul ediției I a Jiangxi Theater Festival, pe scena Tang Xianzu Grand Theater.

Teatrul Național „Radu Stanca” Sibiu funcționează în subordinea Consiliului Local al Municipiului Sibiu, ca instituție publică de cultură, precum și instituție de spectacole de repertoriu, adunând aproximativ 120 de producții, în cadrul celor două secții: română și germană.

Teatrul Național „Radu Stanca” este continuatorul tradiției de aproape cinci secole de teatru în Sibiu și în regiune. Având în repertoriu spectacole diferite, pornind de la tragedia greacă și ajungând la cel mai novator experiment al secolului XXI, teatrul sibian răspunde tuturor provocărilor contemporane. Spectacolele noastre încearcă să surprindă diversitatea tendințelor din artele spectacolelor, de la tradiție, cuvânt și imagine, până la spectacole instalație, teatru-dans sau spectacole muzicale.

Punerea în valoare a patrimoniului național și universal al literaturii dramatice și al artei spectacolului, precum și sprijinirea creației și cercetării în acest domeniu, se numără printre cele mai importante obiective ale instituției noastre. În același timp, suntem în permanență preocupați de realizarea de proiecte cultural-artistic în colaborare cu artiști și instituții din țară și din străinătate, cu scopul de a promova excelența, originalitatea și viziunea creatoare. În ultimele decenii, prestigiul Teatrului Național „Radu Stanca” a fost confirmat prin numeroase participări la turnee, festivaluri și alte manifestări artistice naționale și internaționale, grație unor producții emblematice, cum este cazul spectacolelor-fenomen Faust sau Povestea prințesei deochete, în regia lui Silviu Purcărete.

Teatrul Național „Radu Stanca” Sibiu este organizatorul Festivalului Internațional de Teatru de la Sibiu.

